

*Projekt przygotowany
przez Województwo Pomorskie
i Województwo Kujawsko-Pomorskie,
uzgodniony w ramach Zespołu Ekspertckiego
ds. Europejskiej i Krajowej
Polityki Strukturalnej*

**Stanowisko Nr 30 Konwentu Marszałków Województw RP
z dnia.....2020 roku
w sprawie systemu realizacji instrumentów finansowych
w ramach programów regionalnych w perspektywie finansowej UE 2021-2027**

W związku z toczącą się dyskusją na temat systemu realizacji Polityki Spójności w Polsce w perspektywie finansowej UE 2021-2027, w tym przygotowaniem przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego projektu ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2021-2027 (dalej: ustawa wdrożeniowa 2021-2027), Konwent Marszałków Województw RP przedstawia stanowisko w sprawie proponowanego systemu wdrażania instrumentów finansowych w programach regionalnych.

Konwent Marszałków Województw RP uznaje za nieuzasadnione zawężenie w projekcie ustawy wdrożeniowej 2021-2027 katalogu podmiotów uprawnionych do pełnienia roli beneficjenta, w tym menadżera funduszu powierniczego, dla instrumentów finansowych w programie regionalnym i nadanie wyłączności w tym zakresie Bankowi Gospodarstwa Krajowego.

Konwent Marszałków Województw RP podkreśla, że zwrotne formy wsparcia uruchamiane w ramach regionalnych programów operacyjnych w kolejnych perspektywach finansowych są istotnym narzędziem prowadzenia polityki rozwoju. Umożliwiają nie tylko efektywną i skuteczną realizację celów programów, uzupełniając wsparcie bezzwrotne, ale przede wszystkim już teraz generują regionalny kapitał dla działań rozwojowych w ramach strategii rozwoju województw, a dzięki środkom pochodzącym z perspektywy finansowej 2021-2027 pozwolą je podtrzymać w przyszłości.

Potencjał instytucjonalny regionów zbudowany w toku wdrażania dwóch edycji regionalnych programów operacyjnych na wszystkich poziomach zarządzania – instytucji zarządzających, podmiotów zarządzających funduszami, pośredników finansowych i ostatecznych odbiorców – przełożył się na wyjątkowo duże zaangażowanie zwrotnych form finansowania w realizację Polityki Spójności w Polsce. Te pozytywne doświadczenia stały się podstawą do utworzenia przez większość województw regionalnych funduszy rozwoju (a w innych regionach do podjęcia działań zmierzających do ich powołania), które istotnie uzupełniają system instytucji wspierających rozwój województw i stanowią ważne źródło finansowania polityki rozwoju.

Konwent Marszałków Województw RP zwraca uwagę, że w okresie programowania 2014-2020, ze względu na skalę wykorzystania instrumentów finansowych, na poziomie regionalnym dominuje trójstopniowy model wdrażania, tj. z zaangażowaniem menadżerów funduszy funduszy. Instytucje zarządzające – zgodnie z legislacją unijną – nawiązały współpracę z różnymi partnerami – Bankiem Gospodarstwa Krajowego, Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, Europejskim Funduszem Inwestycyjnym czy regionalnymi funduszami rozwoju.

Współpraca z różnymi podmiotami w roli menadżerów pozwala wykorzystać profesjonalizm i doświadczenie partnerów w poszczególnych obszarach tematycznych wdrażania instrumentów finansowych bazując na znajomości lokalnego rynku, a także dywersyfikować ryzyko wdrażania produktów finansowych. Należy podkreślić, że – o ile rolą menadżerów jest sprawne zarządzanie środkami powierzonymi przez instytucję zarządzającą – o tyle skuteczne wykorzystanie środków i skierowanie ich do ostatecznych odbiorców należy do zadań pośredników finansowych. Nadmienić należy, iż BGK w obecnej perspektywie finansowej jedynie w nielicznych przypadkach samodzielnie udzielał wsparcia ostatecznym odbiorcom. W przeważającej mierze dokonywał wyboru pośredników finansowych na podstawie prawa zamówień publicznych. To właśnie potencjał tych podmiotów i ich znajomość rynków regionalnych i lokalnych w największym stopniu decyduje o osiągnięciu założonych celów dla instrumentów finansowych. Rolą zarządów województw jako instytucji zarządzających jest z kolei koordynacja wsparcia w skali programu regionalnego.

Konwent Marszałków Województw RP podkreśla, że projekt ustawy, wskazując Bank Gospodarstwa Krajowego, obok instytucji zarządzającej, jako jedynego beneficjenta projektów

z zakresu instrumentów finansowych, zawęził opcje wdrożeniowe wobec katalogu zawartego w projekcie Rozporządzenia Ogólnego i istotnie ograniczył przez to prawo instytucji zarządzających do wyboru beneficjentów projektów realizowanych w ramach programu. Wykluczono szereg instytucji, które mają wieloletni potencjał i doświadczenie w Polsce, aby takie projekty realizować.

Konwent Marszałków Województw RP zwraca uwagę, że przepisy Rozporządzenia Ogólnego nie wymagają implementacji do porządku krajowego i są stosowane bezpośrednio. Projektowany przepis krajowy nie uszczegóławia natomiast przepisów unijnych, lecz je zawęża.

Konwent Marszałków Województw RP nie podziela argumentów przywołanych w uzasadnieniu projektu ustawy wdrożeniowej 2021-2027 związanych z nieefektywnością rozdrobnionego systemu i podkreśla, że stanowią one niesprawdzone hipotezę nieopartą danymi. Dodatkowo, nie należy zapominać, iż efektywność wykorzystania środków w programach regionalnych mierzy się realizacją celów programu, a nie rzekomą prostotą, szybkością czy kosztami systemu. Dotychczasowa realizacja instrumentów finansowych w ramach regionalnych programów operacyjnych jednoznacznie wskazuje, iż możliwa jest pełna współpraca kilku podmiotów zarządzających instrumentami finansowymi w różnych obszarach tematycznych. Nieuzasadnione wydają się także argumenty dotyczące potrzeby uproszczenia systemu czy usprawnienia wdrażania w sytuacji, w której odstępstwa od przyjętego na poziomie krajowym schematu wynikają z potrzeb i specyfiki danego województwa, a tempo wdrażania środków co do zasady nie budzi zastrzeżeń.

Należy także zwrócić uwagę na kierunek zmian proponowanych przez Komisję Europejską w perspektywie finansowej 2021-2027. Kładzie ona nacisk na szersze niż dotychczas stosowanie instrumentów finansowych w kolejnych obszarach interwencji, w tym na łączenie wsparcia zwrotnego z bezzwrotnym. Wymagać to będzie stworzenia skoordynowanego na poziomie regionalnym mechanizmu realizacji tego typu interwencji.

Konwent Marszałków Województw RP apeluje o zmianę projektowanego przepisu projektu ustawy wdrożeniowej i dopuszczenie powierzenia roli beneficjenta, w tym roli menadżera funduszu powierniczego, podmiotom wskazanym w projekcie przepisów unijnych.

Konwent Marszałków Województw RP podkreśla, że należy umożliwić instytucjom zarządzającym wybór takich podmiotów, które ich zdaniem odznaczają się odpowiednim

potencjałem, doświadczeniem, znajomością potrzeb i specyfiki regionalnej oraz gwarantują efektywną realizację programu regionalnego. Warto przy tym zwrócić uwagę m.in. na regionalne fundusze rozwoju, stanowiące część regionalnego systemu instytucjonalnego w zakresie rozwoju gospodarczego i regionalnego. Mogą one zostać włączone przez właściwe instytucje zarządzające w system wdrażania instrumentów finansowych w perspektywie 2021-2027. W związku z tym, ustawa wdrożeniowa powinna umożliwić wybór takich podmiotów, przy jednoczesnym zachowaniu wszystkich przewidzianych w legislacji UE opcji wdrożeniowych (w tym bezpośredniego wyboru Banku Gospodarstwa Krajowego). Ostateczna bowiem decyzja w tym zakresie powinna należeć do zarządów województw i być podjęta po przyjęciu stosownych aktów na poziomie UE i krajowym, programu regionalnego, a także negocjacji umów o finansowanie z przyszłymi beneficjentami.

Konwent Marszałków Województw RP składa niniejsze stanowisko na ręce Pana Ministra z prośbą o zmianę właściwych przepisów projektu ustawy wdrożeniowej 2021-2027.

Stanowisko kieruje się do:

Pana Tadeusza Kościńskiego – Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej.